

Jak wybrać licencje na udostępnianie publikacji i danych badawczych

Spotkanie informacyjne dla pracowników UWr
15 grudnia 2023 r.

dr Dorota Siwecka – *Pełnomocnik Rektora UWr ds. Otwartego Dostępu*
Tomasz Kalota, dr Piotr Malak – *Uniwersyteckie Centrum Humanistyki Cyfrowej*

Plan spotkania

Wprowadzenie

Podstawowe informacje o licencjach CC

Podpisywanie umowy z wydawcą – licencje dla publikacji

Wymagania NCN od 1 stycznia 2021 r.

Złagodzenie polityki NCN w sprawie OA (październik 2023)

Sesja pytań i odpowiedzi

Wprowadzenie

Darmowy dostęp do treści (z punktu widzenia użytkownika)

OA Libre

- otwarte licencje

OA Gratis

- tzw. *free access*
- dostęp na zasadach dozwolonego użytku

Dostęp dzięki subskrypcji

- tylko dla uprawnionych użytkowników
- [w sieci uniwersyteckiej, przez serwer proxy](#)
- przepisy prawa autorskiego

Przykład opisu czasopisma

Prawa autorskie

1. „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” są czasopismem wydawanym w otwartym dostępie. Wszystkie numery są udostępniane bezpłatnie i bez ograniczeń technicznych na stronie internetowej pisma bezpośrednio po publikacji.
2. Artykuły są publikowane na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 (CC BY 4.0). Treść licencji jest dostępna pod adresem <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>.
3. Autorzy zachowują prawa majątkowe do swoich artykułów i udzielają Wydawcy niewyłącznej, nieodpłatnej licencji na publikację artykułu.

Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem,
<https://wuwr.pl/sfzh/about/submissions>

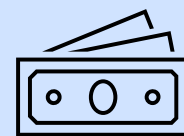
Darmowy dostęp do treści

**darmowy dostęp
≠
otwarty dostęp**

Rodzaje czasopism

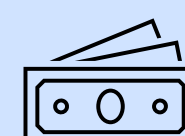
Full Open Access

- publikują teksty **wykorzystując otwarte licencje**
- darmowe dla użytkowników
- niektóre pobierają APC

Czasopisma transformacyjne + objęte umową transformacyjną

- są obecnie na etapie przejściowym prowadzącym do modelu *full OA*
- stosują różne zasady udostępniania publikacji
- zazwyczaj pobierają APC

Czasopisma hybrydowe

- publikują część artykułów na otwartych licencjach, a część odpłatnie (za subskrypcją)
- zazwyczaj pobierają APC

Czasopisma subskrypcyjne

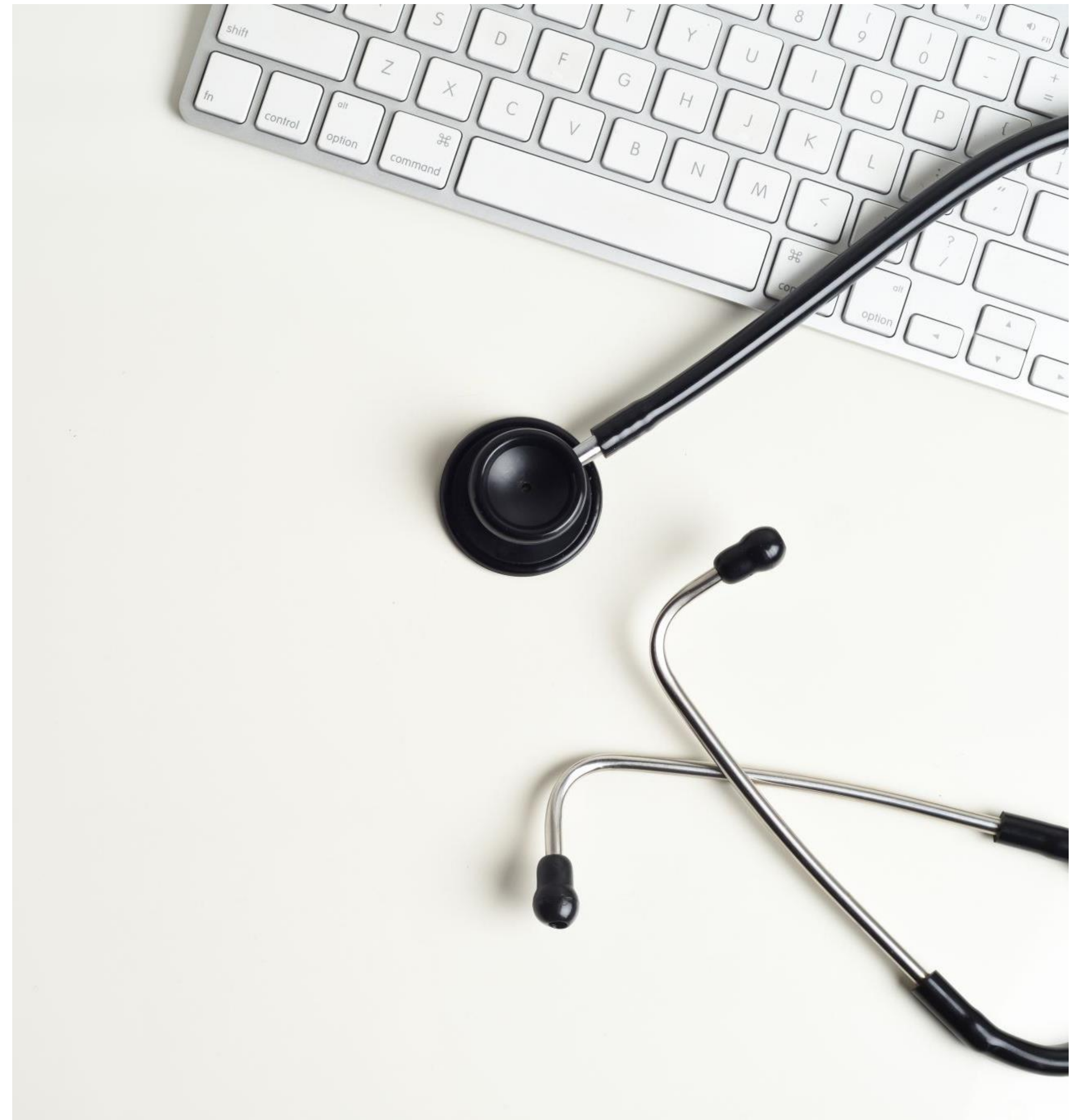
- dostępne dla użytkowników za opłatą (którą najczęściej finansują uczelnie, biblioteki)
- nie stosują otwartych licencji lub
- zazwyczaj pobierają APC

(APC – Article Processing Charges)

Czasopisma transformacyjne

- Rejestr wydawców, którzy zobowiązali się do transformacji: <https://esac-initiative.org/about/transformative-agreements/agreement-registry/>
- Licencje Wirtualnej Biblioteki Nauki: <https://wbn.icm.edu.pl/licencje/>
- Lista wszystkich czasopism transformacyjnych: <https://www.coalition-s.org/plan-s-compliant-transformative-journals/> (na dole strony link: [List of all Plan S compliant transformative journals](#))

Podstawowe informacje o licencjach

Otwarte licencje

pozwalają dowolnej osobie na nieograniczone,
nieodpłatne i niewyłączne korzystanie z utworu w
oryginalu oraz jego modyfikowanie, kopiowanie, przy
zachowaniu warunków określonych przez konkretną
licencję

Wolne licencje

Licencje zezwalające na bezpłatne i nieograniczone, bądź ograniczone tylko w pewnym stopniu, korzystanie z twórczości podlegającej ochronie prawnej

Copyleft – rodzaj systemu licencjonowania praw autorskich:

- zezwala na **modyfikację** i dowolną **redystrybucję** dzieła
- ogólny sposób na nadanie wolności oprogramowaniu lub innej pracy
- nakazanie, by wszystkie jego zmienione wersje były również wolne

Po co stosować licencje?

Uporządkowanie dystrybucji treści

Informacja o warunkach legalnego korzystania z treści

Brak licencji = zastosowanie przepisów prawa autorskiego

Źródło: Prawo Kultury, *Wolne licencje*, 17.12.2012 [online]. Dostęp:
<http://prawokultury.pl/publikacje/wolne-licencje/>

Przykłady licencji

- GNU General Public Licence
- Freeware
- Licencja Wolnej Sztuki
- Creative Commons

Licencje Creative Commons

- Precyzyjnie określają sposób dalszego wykorzystania utworu
- Upraszczają korzystanie z prawa autorskiego w Internecie
- Nie wymagają żadnej formy pisemnej
- Są darmowe i niewyłączne

Wolne licencje w nauce. Instrukcja, 2013. Dostęp:

http://ngoteka.pl/bitstream/id/509/Wolne%20licencje%20w%20nauce_Instrukcja.pdf

Warunki licencji CC

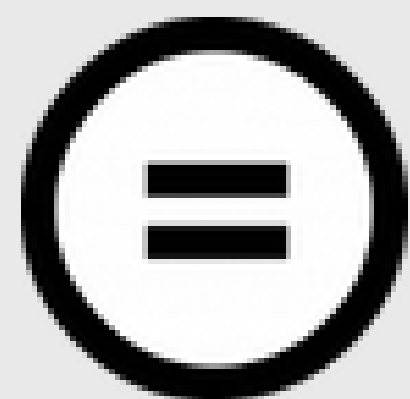
BY – uznanie autorstwa

NC - użycie niekomercyjne

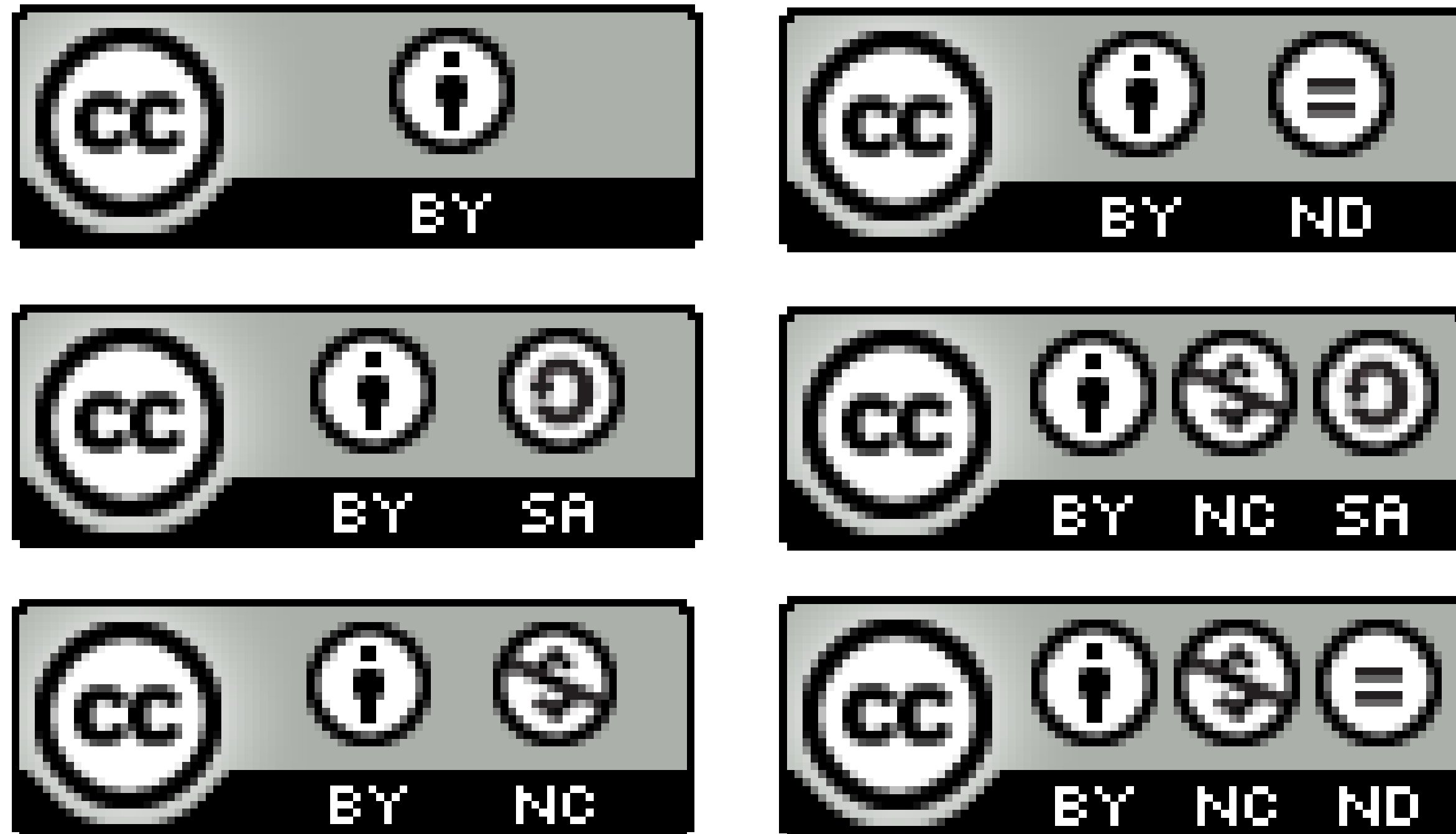

SA – na tych samych warunkach

ND – bez utworów zależnych

Rodzaje licencji CC – możliwe kombinacje

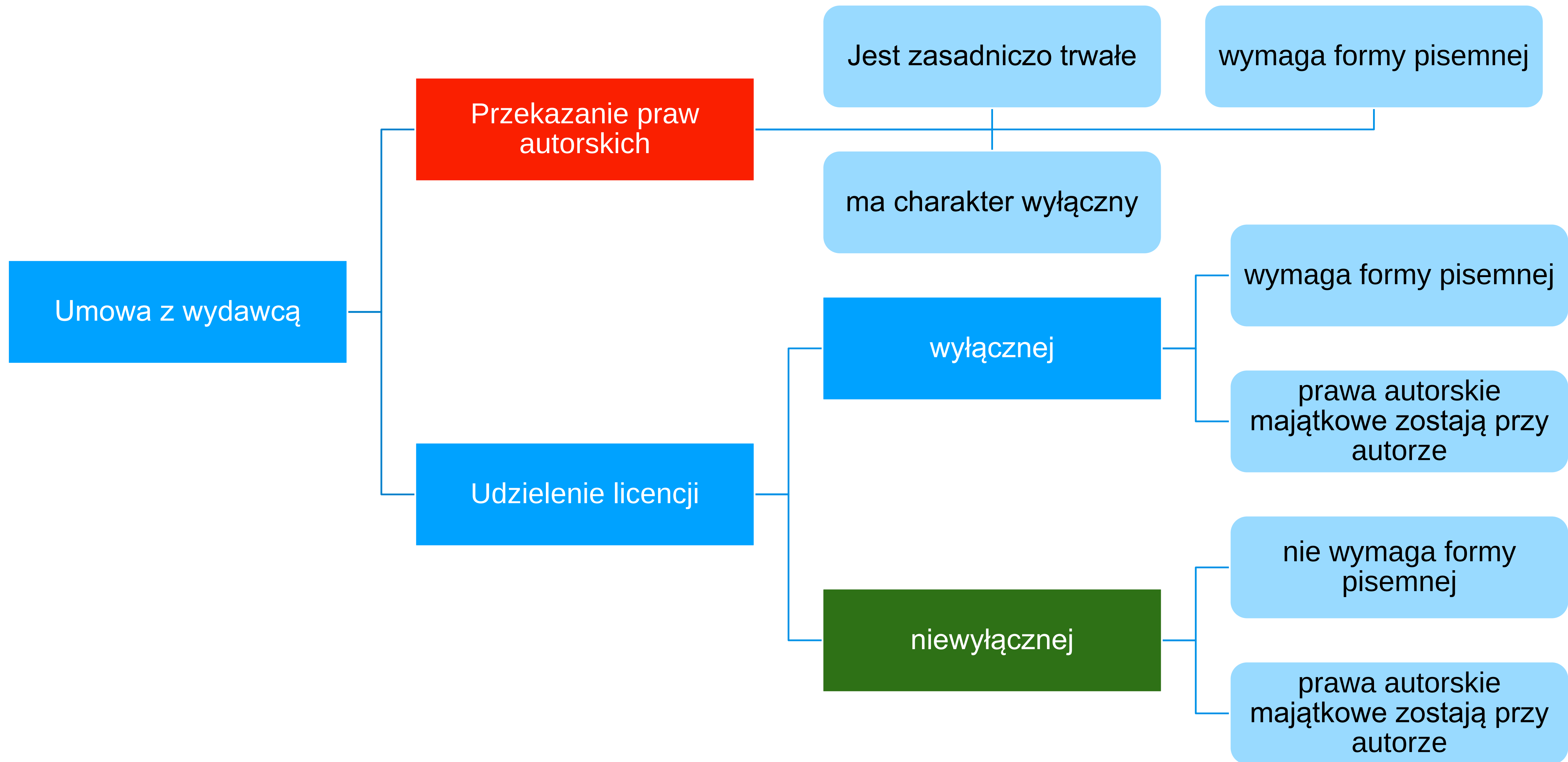
CC0

- oznacza przekazanie utworu do domeny publicznej
- jednostronne oświadczenie twórcy, który zrzeka się wszystkich praw, jakich można się zrzec w danym systemie prawnym
- utwór opatrzony takim symbolem można powielać, zmieniać, rozpowszechniać i wykonywać nawet w celu komercyjnym, bez pytania o zgodę
- w kontekście badań naukowych dotyczy danych badawczych

Umowy z wydawcą

Udzielenie licencji wydawnictwu ≠ zastosowanie licencji

Udzielenie licencji wydawnictwu nie jest równoznaczne z zastosowaniem licencji CC do utworu. Pozwala na pozostawienie autorskich praw majątkowych przy autorze.

Wybór licencji na udostępnienie utworu w Sieci zależy już od wydawcy i od postanowień umowy.

Umowa z wydawcą – co może zawierać?

Informację o przeniesieniu praw autorskich majątkowych lub udzieleniu licencji

pola eksploatacji (konkretne sposoby korzystania z utworu)

- zgoda na upowszechnienie utworu w sieci, rodzaj licencji na jakiej utwór zostanie opublikowany...

czas trwania umowy

*uprawnienia do przekazania praw osobom trzecim

*polityka wydawcy dotycząca otwartego dostępu

*wymóg udostępnienia danych badawczych będących podstawą dla treści publikacji

Forma umowy

Umowa pisemna zawarta tradycyjnie

Umowa pisemna zawarta na odległość

Zaznaczenie zgód na stronie czasopisma podczas przesyłania zgłoszenia

[Benefits of publishing with us](#)[Find the right journal](#)[SpringerOpen books](#)[Editorial policies](#)[ORCID](#)[▼ Article-processing charges](#)[Peer Review process](#)[▼ Supplements](#)[▼ Indexing, archiving and access to data](#)[Author & reviewer tutorials](#)[What our authors say about us](#)[▼ Copyright](#)[Copyright and license agreement](#)

License agreement

In submitting an article to any of the journals published by SpringerOpen I certify that:

1. I am authorized by my co-authors to enter into these arrangements.
2. I warrant, on behalf of myself and my co-authors, that:
 - the article is original, has not been formally published in any other peer-reviewed journal, is not under consideration by any other journal and does not infringe any existing copyright or any other third party rights;
 - I am/we are the sole author(s) of the article and have full authority to enter into this agreement and in granting rights to Springer are not in breach of any other obligation;
 - the article contains nothing that is unlawful, libellous, or which would, if published, constitute a breach of contract or of confidence or of commitment given to secrecy;
 - I/we have taken due care to ensure the integrity of the article. To my/our - and currently accepted scientific - knowledge all statements contained in it purporting to be facts are true and any formula or instruction contained in the article will not, if followed accurately, cause any injury, illness or damage to the user.
3. I, and all co-authors, agree that the article, if editorially accepted for publication, shall be licensed under the [Creative Commons Attribution License 4.0](#). If the law requires that the article be published in the public domain, I/we will notify Springer at the time of submission, and in such cases the article shall be released under the [Creative Commons 1.0 Public Domain Dedication waiver](#). For the avoidance of doubt it is stated that sections 1 and 2 of this license agreement shall apply and prevail regardless of whether the article is published under [Creative Commons Attribution License 4.0](#) or the [Creative Commons 1.0 Public Domain Dedication waiver](#).

[Benefits of publishing with us](#)
[Find the right journal](#)
[SpringerOpen books](#)
[Editorial policies](#)
[ORCID](#)
[Article-processing charges](#)
[Peer Review process](#)
[Supplements](#)
[Indexing, archiving and access to data](#)
[Author & reviewer tutorials](#)
[What our authors say about us](#)
[Copyright and license agreement](#)

License agreement

In submitting an article to any of the journals published by SpringerOpen I certify that:

1. I am authorized by my co-authors to enter into these arrangements.

2. I warrant, on behalf of myself and my co-authors, that:

3. I, and all co-authors, agree that the article, if editorially accepted for publication, shall be licensed under the [Creative Commons Attribution License 4.0](#). If the law requires that the article be published in the public domain, I/we will notify Springer at the time of submission, and in such cases the article shall be released under the [Creative Commons 1.0 Public Domain Dedication waiver](#). For the avoidance of doubt it is stated that sections 1 and 2 of this license agreement shall apply and prevail regardless of whether the article is published under [Creative Commons Attribution License 4.0](#) or the [Creative Commons 1.0 Public Domain Dedication waiver](#).

3. article be published in the public domain, I/we will notify Springer at the time of submission, and in such cases the article shall be released under the [Creative Commons 1.0 Public Domain Dedication waiver](#). For the avoidance of doubt it is stated that sections 1 and 2 of this license agreement shall apply and prevail regardless of whether the article is published under [Creative Commons Attribution License 4.0](#) or the [Creative Commons 1.0 Public Domain Dedication waiver](#).

Polityki wydawców dotyczące OA

Określają na jakich warunkach można publikować różne wersje publikacji:

- Preprint
- AAM – Authors Accepted Manuscript
- VoR – Version of Record

Warunki mogą obejmować:

- Wybór licencji
- Wybór wersji
- Miejsca upubliczniania dzieła

Polityki wydawców można sprawdzić w:

- SHERPA Romeo (<https://www.sherpa.ac.uk/romeo/>)
- MOST Wiedzy – czasopisma (<https://mostwiedzy.pl/pl/magazine/catalog>)
- Na stronach niektórych czasopisma/wydawców

Przykładowe polityki wydawców

- „Forum Oświatowe” <https://www.sherpa.ac.uk/id/publication/24341>
- „Finanse i Prawo Finansowe”
<https://www.sherpa.ac.uk/id/publication/39066>
- „Academic Medicine” <https://www.sherpa.ac.uk/id/publication/10295>

Wymagania NCN od 1 stycznia 2021 r.

Obowiązek publikowania w **otwartym dostępie** wszystkich prac stanowiących rezultat projektów badawczych finansowanych ze środków NCN

umieszczony w umowach grantowych zawieranych po 1 stycznia 2021 r.

dotyczy wszystkich konkursów organizowanych przez NCN na realizację projektów lub działań badawczych (w tym konkursu „Miniatura”)

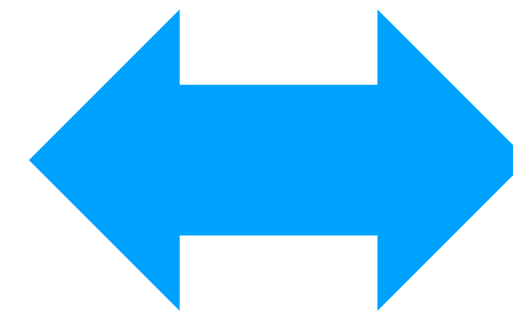
wyjątki:

- monografie, rozdziały w pracach zbiorowych, recenzowane utwory zebrane

Polityka OA w NCN

wybór czasopisma

- dotyczy kwestii sfinansowania kosztów APC przez NCN

wybór licencji

- dotyczy kwestii związanych z zasadami udostępnienia utworu

NCN – wybór czasopisma

Ścieżka 1

- czasopisma *full OA*
- **finansowanie APC przez NCN**
- Licencja CC BY 4.0 (ewentualnie CC BY-ND)
- czasopisma zarejestrowane w [DOAJ](#)

Ścieżka 2

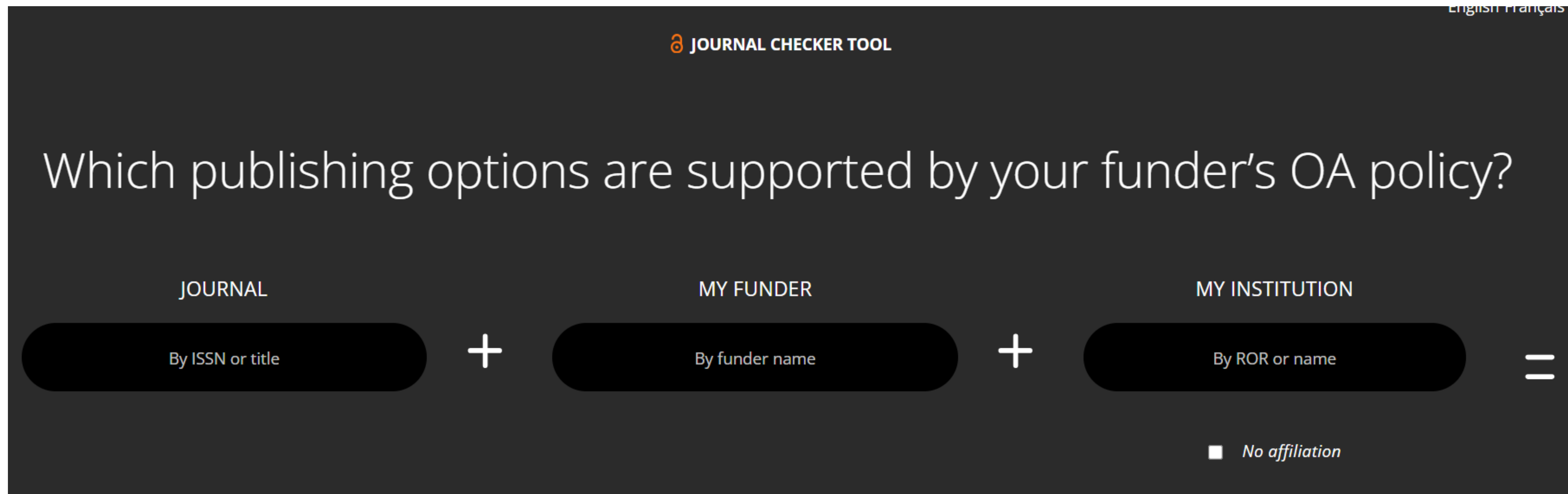
- czasopisma subskrypcyjne (też hybrydowe)
- **brak finansowania APC**
- konieczne zdeponowanie AAM lub VoR w repozytorium bez embarga, na licencji CC BY 4.0 (ewentualnie CC BY-ND)

Ścieżka 3

- czasopisma transformacyjne lub objęte umową transformacyjną
- **finansowanie APC przez NCN** (tylko prace przyjęte do druku lub opublikowania do 31 grudnia 2024 r.)
- Licencja CC BY 4.0, CC BY-SA 4.0 (ewentualnie CC BY-ND)

NCN – wybór czasopisma

- Zgodność czasopisma z polityką NCN można sprawdzić za pomocą narzędzia Journal Checker Tool (<https://journalcheckertool.org/>)

The screenshot shows the 'JOURNAL CHECKER TOOL' interface. At the top right, there are language options: 'English' and 'Français'. The main heading asks, 'Which publishing options are supported by your funder's OA policy?'. Below this, there are three main categories: 'JOURNAL', 'MY FUNDER', and 'MY INSTITUTION'. Under 'JOURNAL', there is a button labeled 'By ISSN or title'. Under 'MY FUNDER', there is a button labeled 'By funder name'. Under 'MY INSTITUTION', there is a button labeled 'By ROR or name'. These three buttons are connected by plus signs (+) and followed by an equals sign (=). At the bottom right, there is a checkbox labeled 'No affiliation'.

English Français

JOURNAL CHECKER TOOL

Which publishing options are supported by your funder's OA policy?

JOURNAL MY FUNDER MY INSTITUTION

By ISSN or title + By funder name + By ROR or name =

☐ No affiliation

„Przegląd Prawa Konstytucyjnego”

NCN

COMPLIANCE THROUGH SELF-ARCHIVING USING RIGHTS RETENTION

Your funder's grant conditions set out how you can retain sufficient rights to self-archive the Author Accepted Manuscript in any OA repository. Publishing fees do not apply with this route.

Caution required

Horyzont

DOES NOT ALLOW COMPLIANCE WITH THE HORIZON EUROPE OPEN ACCESS MANDATE

The journal you have selected does not seem to allow you to publish your article with immediate open access. It also does not seem to allow you to immediately deposit the Author Accepted Manuscript or the Version of Record in a trusted repository under a CC BY (or equivalent) licence.

You may have to contact the publisher or select another publishing venue for your article such as [Open Research Europe](#), the European Commission's open access publishing platform.

If you have questions or need more information, contact your Project Officer.

Journal Checker Tool

- Warto zrobić zrzut ekranu wyniku wyszukiwania w JCT w momencie przesyłania tekstu do publikacji, ponieważ zawartość wyszukiwarki nie jest stała
- Dodatkowe wyjaśnienia wyników wyszukiwania dla JCT wyjaśnia tabela w *Instrukcji dla Polityki NCN dotyczącej otwartego dostępu do publikacji* (https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/2021_10_instrukcja_open_access_NCN.pdf) – strona 10

NCN – wybór licencji

- Ogólne zalecenie: wybór licencji CC BY 4.0 (uznanie autorstwa)
- Dla **ścieżki 3**: dopuszcza się licencję CC BY-SA 4.0 (uznanie autorstwa na tych samych warunkach)
- Dla **wszystkich ścieżek** dopuszcza się licencję CC BY-ND (tylko w uzasadnionych przypadkach, po konsultacji z NCN)

NCN – strategia zachowania praw autorskich

ang. *Rights Retention Strategy (RRS)*

Stosowane dla czasopism z 2. ścieżki publikacyjnej (w JCT oznaczone jako *Compliance through selfarchiving using rights retention*)

Polega na zawarciu w *Acknowledgments* i tzw. *cover letter* odpowiedniej **klauzuli** informującej wydawcę o wymaganiach instytucji finansującej w zakresie licencji

Autor musi się upewnić podpisując umowę z wydawcą, że:

- prawa autorskie zostaną zachowane przez autora
- autor będzie mógł zdeponować AAM w repozytorium na licencji CC BY bez embarga czasowego

(w przypadku braku zgody należy skontaktować się z NCN)

Klauzula *Rights Retention Strategy* (RRS)

This research was funded in whole or in part by [\[Funder\]](#) [\[Grant number\]](#). For the purpose of Open Access, the author has applied a CC-BY public copyright licence to any Author Accepted Manuscript (AAM) version arising from this submission.

NCN – dane badawcze

- w zakresie **licencji** danych badawczych: licencja Creative Commons Zero 4.0 (CC0 4.0)
- w zakresie **miejsca deponowania** danych badawczych: repozytoria zaindeksowane w rejestrze *re3data.org* (<https://www.re3data.org/>)
- trwały identyfikator (PID), np. DOI
- [w przyszłości: certyfikat?]

Złagodzenie zapisów polityki OA w NCN (2023–2025)

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Link do *Pisma w sprawie złagodzenia zapisów dotyczących "Polityki
Narodowego Centrum Nauki dot. otwartego dostępu do publikacji"* (11.10.2023):
https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/pismo_ws_zlagodzenia_zapisow%20dotyczacych_polityki_oa_w_ncn.pdf

Złagodzenie polityki NCN

Wprowadzone 10 października 2023

Okres przejściowy: do 31 grudnia 2025

- Dotyczy **tylko** projektów, w których **raporty końcowe** zostaną złożone do 31.12.2025 r.

NIE dotyczy konkursów:

- POLONEZ BIS, konkursów ogłaszanych przez sieci CHANSE, CHIST-ERA oraz ForestValue2 i Biodiversa+ oraz konkursów GRIEG, IdeaLab, POLS, finansowanych z Funduszy Norweskich w ramach programu Badania podstawowe

Złagodzenie polityki NCN dla **publikacji** – **licencja**:

dla ścieżki 1 → wszystkie licencje CC 4.0

dla ścieżki 2 → uznają embargo pod 2 warunkami:

1. preprint zostanie udostępniony od razu na licencji CC BY w repozytorium rejestrowanym w OpenDOAR i zostanie mu nadany PID (np. DOI)
2. po upływie embargo wersja AAM zostanie udostępniona w repozytorium indeksowanym w OpenDOAR

Złagodzenie polityki NCN dla **publikacji** – koszty:

Kwestia kwalifikowalności kosztów APC pozostaje **bez zmian**

Kosztami kwalifikowalnymi są:

- dla **ścieżki 1** → publikacje oznaczone CC BY 4.0 lub CC BY-ND 4.0 (tylko w uzasadnionych przypadkach)
- dla **ścieżki 3** → publikacje oznaczone CC BY 4.0, CC BY-SA 4.0 lub CC BY-ND (w uzasadnionych przypadkach)

Złagodzenie polityki NCN dla **danych badawczych**:

Akceptacja licencji CC BY 4.0

Podsumowanie

Podsumowanie – publikacja

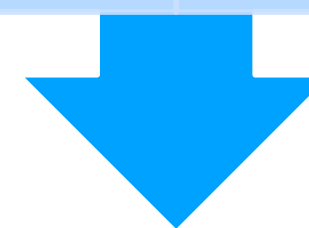
Wybór czasopisma

DOAJ

Journal Checker Tool

SHERPA Romeo

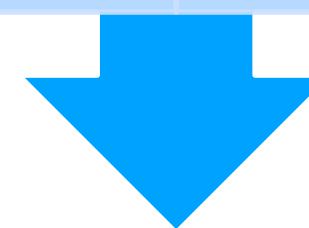
MOST Wiedzy -
czasopisma

Wybór odpowiedniej licencji

CC BY 4.0

ew. CC BY-ND*, CC BY-SA**

Ew. wybór repozytorium i wersji publikacji do zdeponowania

OpenDOAR

PID (np. DOI)

* Za zgodą NCN

** tylko dla czasopisma transformacyjnych

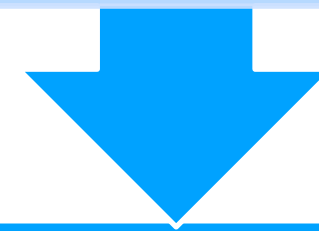
Podsumowanie – dane badawcze

Wybór danych

Wybór odpowiedniej licencji

CC0 dla NCN

wybór repozytorium

Re3data

PID (np. DOI)

Certyfikat?

Pytania uczestników

Dziękujemy za uwagę

Wkrótce dostępna: <https://otwartanauka.uwr.edu.pl/>

Zachęcamy do śledzenia informacji na stronie:
<https://uchc.uwr.edu.pl/>

